

Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2017

Raportin toteutti kanssamme
Eurofins Ahma Oy
Projektinro 11037

TIIVISTELMÄ

Vuoden 2017 kalastusta ja saaliita Ounasjoen pääuomassa ja sen sivuvesistöissä selvitettiin kalastustiedustelulla. Tiedustelu tehtiin postikyselynä kalastusluvan lunastaneille henkilöille. Lupamyynnin perusteella Ounasjoella kalasti vuonna 2017 noin 800 kalastajaa. Tavanomaisin pyyntimuoto oli edelleen heittokalastus, jota oli harjoittanut 65 % kaikista kalastajista. Perhokalastusta harrasti 31 % ja vetokalastusta 14 %. Verkoilla kalasti reilu kymmenesosa kaikista kalastaneista.

Kokonaissaalis Ounasjoen pääuomasta oli tiedustelun mukaan vuonna 2017 noin 8,4 tn. Yleisimmät saalislajit olivat edelleen hauki (46 %), harjus (26 %) ja ahven (11 %). Saaliista pyydettiin yli puolet erilaisilla vapapyyntivälineillä. Verkoilla pyydetyn saaliin osuus oli vajaa kolmannes. Korkeimmat hehtaarisaliit saatiin Kittilän pohjoisosilta sekä Ounasjoen alaosilta. Edelliseen v. 2012 kalastustiedusteluun nähden kokonaissaalis pieneni lähes 4 tn.

Koko Ounasjoen pääuomassa keskimääräinen hehtaarisaaalis oli 2,0 kg. Myytyjen kalastuslupien kokonaismäärä jatkoi edelleen laskuaan. Ounasjoen yhtenäislupaa myytiin noin 370 kpl, mikä oli reilut 500 lupaa vähäisempi määrä kuin 10 vuotta sitten. Kokonaissaaliin lasku edelliseen selvitykseen nähden johtuu lähinnä kalastajamäärän vähentymisestä. Kesä 2017 oli Ounasjoen vesistöalueella myös erittäin sateinen, mikä luonnollisesti vähensi saaliita ja vaikutti lupamyyntiin negatiivisesti.

Kemijoki Oy

SELVITYS KALASTUKSESTA OUNASJOELLA VUONNA 2017

4.1.2019

Simo Paksuniemi, iktyonomi

Sisällysluettelo:

1.	JOHDANTO	1
2.	TIEDUSTELUN TOTEUTUS	1
3.	TULOKSET	4
3.1	PYYNNIN JA KALASTUSPÄIVIEN LUKUMÄÄRÄ	4
3.2	OUNASJOEN SAALIS	8
3.3	OUNASJOEN SIVUVESISTÖT	11
3.4	VASTAAJIEN TAUSTATIETOA	13
3.5	VAPAAT KOMMENTIT	15
4.	TULOSTEN TARKASTELU	16
4.1	TIEDUSTELUN TOTEUTUS JA KALASTANEIDEN MÄÄRÄ	16
4.2	PYYNNINMÄÄRÄ JA SAALIS	17
	LIITTEET	20
	VIITTEET	20

LIITTEET

Liite 1. Kalastustiedustelun saalislomake

Liite 2. Vapaamuotoiset kommentit

Copyright © Eurofins Ahma Oy

Teollisuustie 6
96230 ROVANIEMI
p. 040-1333800

Pohjakartat: © Maanmittauslaitos maastotietokanta

Kansikuva: Simo Paksuniemi

1. JOHDANTO

Kemijoki Oy ja PVO-Vesivoima Oy kompensoivat voimalaitosrakentamisen aiheuttamia kalataloushaittoja Ounasjoella kalaistutuksin. Istutusvelvoitteet perustuvat KHO:n antamiin päätöksiin, joiden mukaan yhtiöiden on myös tarkkailtava istutusten tuloksellisuutta kalatalousviranomaisen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Tämä kalastustiedustelu on tehty Kemijoki Oy:n toimesta tarkkailusuunnitelmaan perustuen. Tässä raportissa esitetään Ounasjokea koskevan kalastustiedustelun tulokset vuodelta 2017. Lisäksi raportissa esitetään myös Ounasjärven sekä Ounasjokeen laskevien sivujokien saalistiedot. Edellinen vastaava selvitys on tehty vuoden 2012 kalastuksesta (**Autti 2008**).

2. TIEDUSTELUN TOTEUTUS

Tiedustelualue käsitti Ounasjoen pääuoman Ounasjärven luusuasta Sinettä saakka (**kuva 2-1**), Ounasjärven sekä Ounasjokeen laskevat sivujoet. Alueella toimii kaksi kalastusalueita, Enontekiön ja Ounasjoen kalastusalueet. Kalastusalueiden raja kulkee Raattamassa Enontekiön ja Kittilän kuntien rajalla.

Tiedustelussa oli mukana yhteensä 12 osakaskuntaa, joilta saatiin nimet tai lupatiedot niiden vesialueilla kalastaneista. Tiedustelun ulkopuolella jäi vähintäänkin vastaava määrä pieniä osakaskuntia, joilla ei ollut Ounasjoelle omaa luvanmyyntiä, vesialueita tai ne olivat toimimattomia. Valtaosa Ounasjoen osakaskunnista ja Metsähallitus ovat perustaneet yhtenäislupa-alueen viehekalastuksen osalta, joka kattaa melkein koko Ounasjoen Sinetästä ylävirtaan.

Tiedustelua varten tallennettiin osakaskuntien ja Ounasjoen yhtenäislupa-alueen kalastuslupavihkoista ja/tai -luetteloista kalastuslupan lunastaneiden nimi- ja osoitetiedot. Ounasjoen yhtenäislupien internetin ja tekstiviestien kautta ostettujen lupien nimi- ja osoitetiedot saatiin palvelujen ylläpitäjiltä.

Lupamyynti-tietonsa ilmoittaneiden osakaskuntien lupia oli lunastanut 749 henkilöä ja Ounasjoen viehekalastuksen yhtenäislupia 369 henkilöä. Lupatietojen puutteellisuuksien vuoksi luvista ei voitu erotella tarkasti eri lupatyyppejä esim. verkko-/viehelupa. Osakaskunnista eniten lupia lunastettiin Sirkka-Könkään (37 %), Hetan (23 %) ja Kittilän (10 %) osakaskuntien vesialueille.

Ounasjoen yhtenäisluvista internetin kautta myytyjä lupia oli 47 %, eri luvanmyyntipaikoissa myytyjä lupia (lupavihkot) 39 % sekä tekstiviestillä lunastettuja lupia (ns. mobiililuvat) 13 %.

Luvanmyyntitietojen perusteella osakaskuntien luvan lunastaneista henkilöistä ulkopaikkakuntalaisia oli 60 % ja paikallisia oli 40 %. Ulkopaikkakuntalaisiksi laskettiin ne, joiden osoite oli tiedustelualueen ulkopuolisista kunnista tai joiden kotiosoitteesta oli postinumeron perusteella pitkänlaisesti matkaa alueelle (esim. muoniolaiset, sodankyläläiset sekä Sinetän kylän "alapuoliset" rovaniemeläiset laskettiin ulkopaikkakuntalaisiksi).

Ounasjoen yhtenäisluvan lunastaneista henkilöistä 86 % oli ulkopaikkakuntalaisia ja paikallisia 14 %. Tiedustelu postitettiin jokaiselle Suomessa asuvalle luvan lunastaneelle henkilölle, jonka osoitetiedot oli kirjattu lupaan tai pystyttiin muutoin jälkikäteen selvittämään. Luvan lunastaneita henkilöitä oli tiedustelualueella yhteensä 1 118. Kalastustiedustelu voitiin postittaa 796 henkilölle, joille lähetetyistä lomakkeista posti palautti virheellisen osoitteen tms. syyn vuoksi 18 kirjettä. Esimerkki tiedustelulomakkeesta on **liitteessä 1**.

Kemijoki Oy
Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2017

Vastauksia saatiin kolmen kyselykierroksen jälkeen yhteensä 453 kpl. Huomioiden virheellisten osoitetietojen vuoksi postin hylkäämät kirjeet saatiin palautusprosentiksi 58 %. Kaikkiaan tavoitettiin 41 % luvanostaneista henkilöistä.

Kalastajien kokonaismäärä, pyydysten käyttötiedot sekä niillä saatu saalis laskettiin siten, että tiedusteluun vastaamattomien henkilöiden keskuudessa arvioitiin kalastusaktiivisuuden ja –kohteiden jakauma samaksi kuin vastanneidenkin keskuudessa.

Näin menetellen laajennetuksi kalastaneiden henkilöiden määräksi saatiin yhteensä 925 kpl, joista yhtenäisluvalla kalastaneiden määrä oli 344 kpl (**taulukko 2-1**). Osa henkilöistä oli kalastanut useammalla osa-alueella, joten osa-alueittain summattu kalastaneiden henkilöiden määrä on em. lukua suurempi. Kalastaneiden henkilöiden määrä osa-alueittain on esitetty jäljempänä.

Taulukko 2-1. Vuoden 2017 kalastustiedustelun toteutus ja kalastajamäärät Ounasjoella.

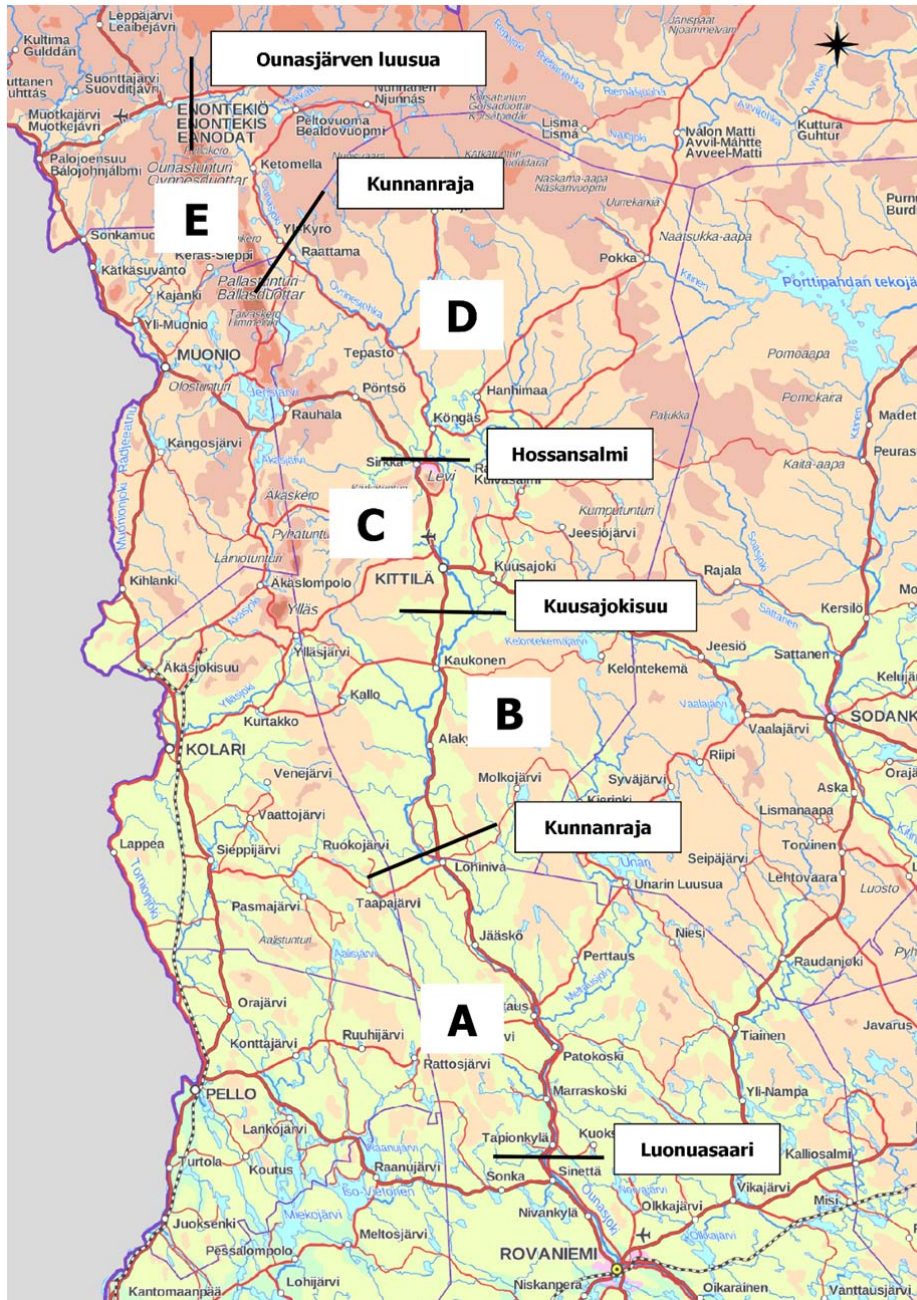
	Osakaskuntien luvat	Yhteisluvut	Kaikki yhteensä
Luvan lunastaneet henkilöt	749	369	1118
Puuttuvat osoitteet	241	74	315
Lähetetty tiedusteluja	508	295	803
Posti palautti/puutteellinen osoite	14	4	18
Vastanneet lkm	309	148	457
Palautus %	63	51	58
Kalastaneiden lkm (N)	240	138	378
Tavoitettu kaikista luvan lunastaneista, %	41	40	41
*Laajennettu kalastaneiden lkm	581	344	925

*vastaamattomien kalastaneiden osuus arvioitiin samaksi kuin vastanneiden keskuudessa

Tiedusteltaville henkilöille postitetussa kalastustiedustelukaavakkeessa (**liite 1**) kysyttiin kalastuspäivien lukumäärää osa-alueittain, kalastaneiden henkilöiden määrää sekä pyydysten käyttöä ja saalista. Osa-aluejako on esitetty **kuvassa 2-1** sekä **taulukossa 2-2**.

Taulukko 2-2. Tiedustelualueen osa-aluejako.

Osa-alue	Osa-alueen rajat
A	Luonusaari - Kittilän kunnanraja
B	Kittilän kunnanraja - Kuusajokisuu
C	Kuusajokisuu - Hossansalmi
D	Hossansalmi - Enontekiön kunnanraja
E	Enontekiön kunnanraja - Ounasjärven luusua

Kuva 2-1. Tiedustelualueet

Saalistietojen ohella kalastajilta tiedusteltiin mm. kalastuspäivien lukumäärää kuukausittain. Lisäksi kysyttiin kalastuksen määrää ja saaliista Ounasjokeen laskevissa sivujoissa ja Ounasjärvellä. Tiedustelussa kartoitettiin myös kalassa käyneiden henkilöiden asuinpaikkaa, kalassa käyntiin liittyviä näkökohtia ja vastaajan ikäryhmää. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa vapaamuotoisia kommentteja kalastuksesta ja kalastonhoidosta.

3. TULOKSET

3.1 Pyynnin ja kalastuspäivien lukumäärä

Kalastusta harjoittaneiden luvan lunastaneiden henkilöiden laskennallinen kokonaismäärä oli Ounasjoella ja sivuvesistöissä 925 kpl. Luvan lunastaneiden henkilöiden lisäksi samalla luvalla kalasti 154 lasta ja 174 aikuista, joten kalassa käyneiden kokonaismääräksi saatiin 1 253 henkilöä. Luvan lunastanutta kalastajaa kohti kalassa kävi keskimäärin 1,4 henkilöä.

Ounasjoen pääuomalla kalasti 799 henkilöä. Suosituin pyyntimuoto oli heittokalastus, jota oli harjoittanut 65 % kalastaneista. Perhokalastusta harrasti 31 % ja yleensä paikallisten kalastajien suosimaa vetokalastusta 14 %. Näiden ohella 15 % harrasti muuta vapapyyntiä, mikä sisältää onkimisen ja pilkkimisen. Avovesiaikaista verkkokalastusta harjoittaneita oli yhteensä 93 (12 %), eli keskimäärin noin joka yhdeksäs kalastusta harjoittanut luvan lunastanut henkilö oli kalastanut verkoilla. Talviverkkokalastus oli vähäistä, sillä sitä ei ollut harrastanut kuin 7 kalastajaa (1 %).

Heittokalastusta harjoittaneet kävivät vuoden aikana kalastamassa keskimäärin noin viisi kertaa ja vastaavasti veneellä vetokalastusta harjoittaneet lähes kahdeksan kertaa. Kaikkiaan heittokalastuskertoja kertyi Ounasjoelle yhteensä 2623 ja vetokalassa käytiin 881 kertaa. Perhokalassa käytiin keskimäärin reilut viisi kertaa kalastajaa kohti ja yhteensä pyyntikertoja kertyi 1349. (Taulukko 3-1)

Taulukko 3-1. Pyydysten käyttötietoja Ounasjoen pääuomalla vuonna 2017. Pääuomassa kalastaneiden kokonaismäärä oli 799 kpl.

PYYDYYS	käyttäneiden lukumäärä	käyttäneitä %	pyydyksiä pyynn.yht.	pyydyksiä pyynn.ka.	pyyntikertoja yhteensä	pyyntikertoja keskim.	pyyntiponn. yhteensä	pyyntiponn. keskim.
Talviverkot	7	1	10	1,3	100	13,7	134	18,2
Verkot	93	12	369	4,0	1137	12,2	4502	48,4
Katiska	39	5	89	2,3	498	12,7	1131	28,9
Koukut	49	6	484	9,9	346	7,1	3423	69,9
Tuntem. pyydys	32	4	-	-	-	-	-	-
	käyttäneiden lukumäärä	käyttäneitä %	pyyntikertoja yhteensä	pyyntikertoja keskim.				
Vetokalastus	115	14	881	7,7				
Perhokalastus	250	31	1349	5,4				
Heittokalastus	519	65	2623	5,1				
Onkiminen	54	7	282	5,2				
Pilkki	100	13	758	7,6				

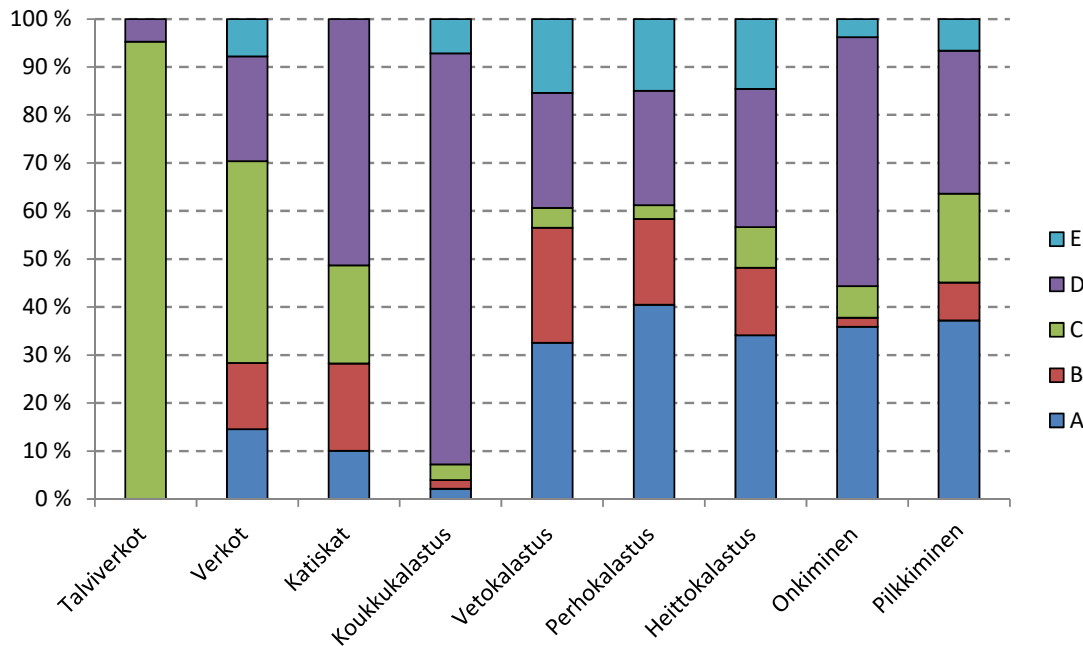
Pyydysten käyttöä ja pyynnin kokonaismäärää osa-alueittain ei voitu aineistosta yksiselitteisesti laskea, koska osa vastaajista oli summannut samaan saalistaulukkaan useamman osa-alueen tiedot pyydystenkäytöstä ja saaliista. Pynnin määrän osa-alueittaisesta jakautumisesta saadaan kuitenkin riittävän luotettava kuva sellaisten kalastajien vastauksista, jotka ovat kalastaneet vain yhdellä osa-alueella (87 % vastaajista). **Taulukossa 3-2** on esitetty pyyntiponnistukset (pyyntikerrat × käytössä olleet pyydykset) jakautuminen pyydyksittäin ja osa-alueittain ko. kalastajien osalta. Vastaava jakauma on esitetty myös **kuvassa 3-1**.

Verkoilla kalastaminen keskittyi etenkin Kittilä kunnan alueelle (alueet C ja D), missä verkkopyynnin yhteismäärä käsitti lähes kolmanneksen verkoilla tapahtuneesta kokonaispyynnistä. Talviverkkopyynti keskittyi lähes pelkästään alueelle C, joskin pyyntimuotoa harjoittaneiden määrä oli aineistossa hyvin vähäinen.

Vapakalastusvälineillä pyynti painottui eniten Ounasjoen alaosalle (A) sekä Kittilän kunnan pohjoisosiin (D). Vetokalastusta harjoitettiin aktiivisesti myös Kittilän kunnan alaosilla alueella B. Koukkukalastuksesta 86 % (made-haukikoukut) ja katiskapyynnistäkin noin puolet tapahtui Kittilän kunnan pohjoisosilla (D). (**Taulukko 3-2**)

Taulukko 3-2. Pyyntiponnistuksen osa-alueittainen jakautuminen (%) pyydyksittäin Ounasjoen pääuomassa v. 2017.

PYYDYS	A	B	C	D	E	Yhteensä (%)
Talviverkot	0	0	95	5	0	100
Verkot	15	14	42	22	8	100
Katiskat	10	18	20	51	0	100
Koukkukalastus	2	2	3	86	7	100
Vetokalastus	33	24	4	24	15	100
Perhokalastus	40	18	3	24	15	100
Heittokalastus	34	14	8	29	15	100
Onkiminen	36	2	7	52	4	100
Pilkkiminen	37	8	19	30	7	100

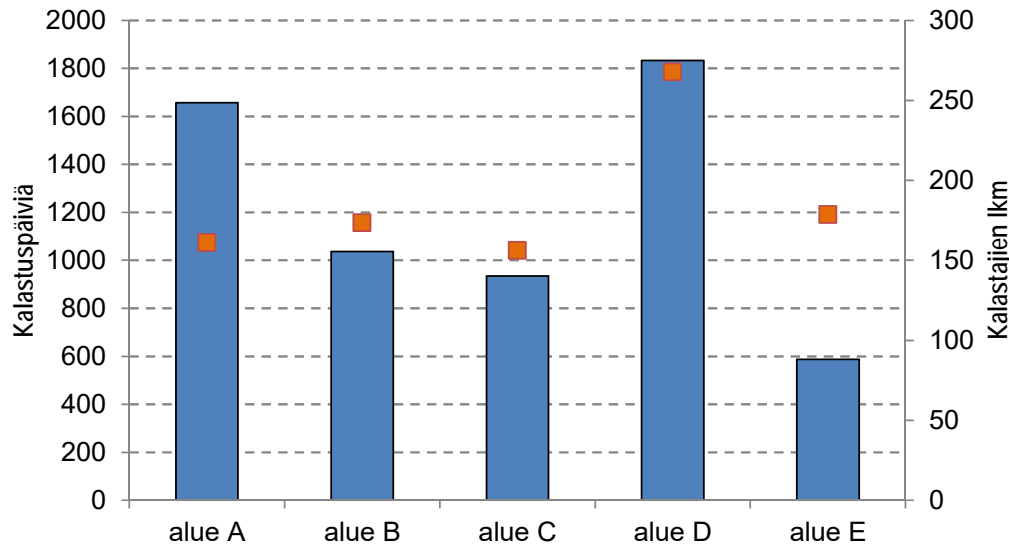

Kuva 3-1. Pyyntiponnistuksen osa-alueittainen jakautuminen (%) pyydyksittäin Ounasjoen pääuomassa vuonna 2012.

Tiedustelulomakkeessa vastaajia pyydettiin ilmoittamaan kalastuspäivien määrä Ounasjoen pääuoman eri osa-alueilla. Eniten kalastuspäiviä kertyi Levin alueen yläpuoliselle Ounasjoelle (alue D) ja Ounasjoen alaosan alueelle (alue A). Ounasjoen alaosalla kalastettiin suhteessa enemmän osakaskuntien luvilla, joten paikallisten kalastajien osuus näkyy korkeampana kalastuspäivien keskiarvona. Ylimmällä osa-alueella (alue E) kalastuspäiviä kertyi selvästi vähiten, mikä johtui osaksi kalastaneiden pyynnin suuntautumisesta myös sivuvesistöihin. Kaikkien osa-alueiden yhteenlasketuksi kalastuspäivien lukumääräksi saatiin 6 049 päivää. Vuoden aikana luvan lunastanutta kalastajaa kohden käytiin kalassa keskimäärin 8 päivänä. Kaikkien pääuoman osa-alueitten yhteenlasketut kalastajamäärät ylittävät tiedustelun laskelmissa käytetyn pääuomassa kalastaneiden kokonaismäärän, koska jotkut ovat kalastaneet useammalla osa-alueella. (**Taulukko 3-3 ja kuva 3-2**).

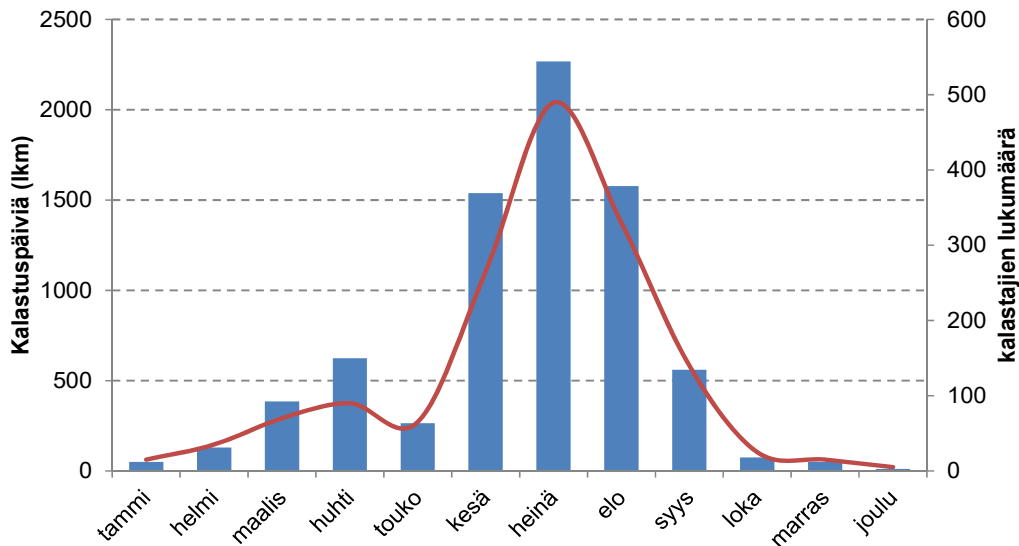
Taulukko 3-3. Kalastuspäivien ja kalastajien määrä osa-alueittain vuonna 2017.

	alue A	alue B	alue C	alue D	alue E
Kalastuspäivien lkm	1657	1037	935	1833	588
Kalastuspäivät, %	27	17	15	30	10
Kalastajia lkm	161	174	156	268	179
Kalastajia, %	20	22	20	34	22
Kalastuspäiviä keskimäärin	10	6	6	7	3

Kuva 3-2. Kalastuspäivien (pylväät) ja kalastajien lukumäärä osa-alueittain Ounasjoella vuonna 2012.

Tiedustelussa kysyttiin alueittaisten kalastuspäivien lisäksi myös kuukausittaisia kalastuspäiviä (**kuva 3-3**). Kuukausittaiset kalastuspäivät poikkesivat em. alueellisista lukumääristä, sillä vastaajamäärä oli selvästi pienempi kuin kalastusalueiden kalastuspäivien lukumäärää koskevassa kysymyksessä. Lisäksi osa kalastajista oli kalastanut useammalla alueella saman päivän aikana. Kalastuspäivät laskettiin vastanneiden keskiarvon mukaan. Kuukausikyselyssä kalastuspäiviä kertyi yhteensä 7 531 päivää ja eniten kalassa käytiin kesäkuukausina. Talvikuukausina kalastus oli varsin vähäistä, mutta maaliskuussa kalastuspäivät lisääntyivät pilkkikalastuksen myötä. Toukokuussa kalastuspäivien määrä jälleen väheni lähinnä jääolosuhteiden heiketessä ja kevättulvan takia. Laskettaessa keskimääräistä kalastuspäivien määrää alueittainen aineisto on luotettavampi, koska kalastuspäivien määrän ilmoitti huomattavasti suurempi kalastajamäärä.

Kuva 3-3. Kalastuspäivien summa sekä kalastajien lukumäärä kuukausittain Ounasjoen pääuomalla v. 2017.

3.2 Ounasjoen saalis

Ounasjoesta pyydetty kokonaissaalis oli tiedustelun mukaan 8 356 kg, mikä merkitsee keskimäärin reilun 10,5 kg:n saalista luvan lunastanutta kalastajaa kohti. Kalassa käyneistä 29 % ei saanut saalista laisinkaan. Osakaskunnan luvan lunastaneista 27 % ja yhtenäisluvan lunastaneista kolmannes jäi ilman saalista. Saaliin mediaani (mediaani eli keskiluku, jota suurempia ja pienempiä arvoja on vastauksissa yhtä paljon) oli 2,0 kg/henkilö niillä kalastaneilla, jotka olivat vastanneet tiedusteluun (ei ole huomioitu laajennuksia).

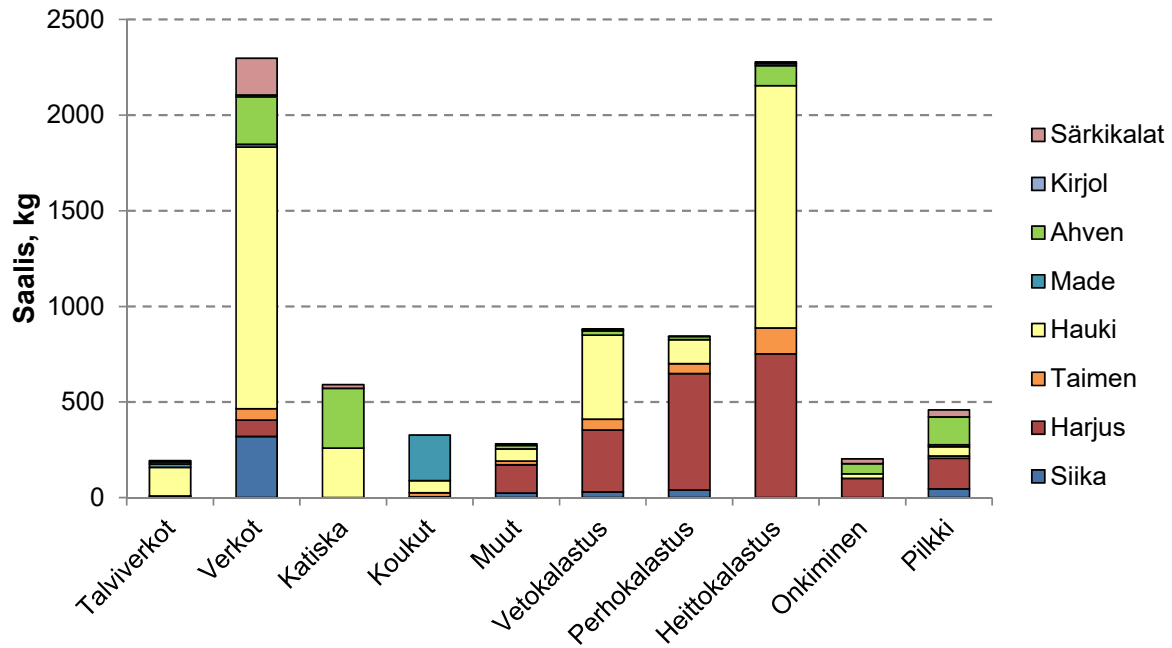
Kaikkien vapapyyntimuotojen yhteenlaskettu saalisosuus oli yli puolet (56 %). Verkoilla pyydettiin vajaa kolmannes ja katiskoilla noin 7 % kokonaissaaliista.

Ounasjoen saaliissa runsain laji oli hauki, jonka osuus oli 46 % kokonaissaaliista. Haukisaaliista pyydettiin noin 45 % heitto- ja vetokalastamalla ja vajaat 40 % verkkokalastamalla. Harjusta saatiin toiseksi eniten ja sen osuus oli 26 % kokonaissaaliista. Merkittävin osuus harjussaaliista saatiin heitto- ja perhokalastamalla (62 %) ja näistä pyydyksistä heittokalastuksen saalis oli hieman suurempi. Kaikkiaan harjussaaliista 89 % pyydettiin vapakalastusvälineillä. Ahven sijoittui saalistarkastelussa kolmanneksi noin 11 % osuudella ja noin 61 % niistä pyydettiin verkoilla ja katiskoilla. Taimensaaliin osuus oli 4 % ja niistä 38 % pyydettiin heittokalastamalla. Siian osuus oli noin 6 % ja ne pyydettiin valtaosin verkoilla. Saalismäärät pyydyksittäin ja lajeittain on esitetty tarkemmin **taulukossa 3-4** ja **kuvassa 3-4**.

Taulukko 3-4. Saalis pyydyksittäin ja lajeittain Ounasjoella vuonna 2017.

PYYDYYS	Siika	Harjus	Taimen	Hauki	Made	Ahven	Kirjo- lohi	Särki- kalat	Yhteensä (kg)	Osuus %
Talviverkot	7	2	-	149	17	10	-	7	194	2
Verkot	320	86	59	1367	15	247	10	193	2298	28
Katiska	-	-	-	260	-	311	-	20	590	7
Koukut	-	5	21	64	238	-	-	-	327	4
Muut	25	147	20	64	-	17	-	10	282	3
Vetokalastus	31	323	57	439	-	22	5	5	882	11
Perhokalastus	40	608	52	127	-	16	-	1	844	10
Heittokalastus	-	752	136	1266	-	105	10	9	2277	27
Onkiminen	-	102	-	23	-	53	-	25	202	2
Piikki	46	160	12	49	10	145	-	37	460	6
Yhteensä	469	2184	357	3808	279	926	25	306	8356	100
Osuus %	5,6	26,1	4,3	45,6	3,3	11,1	0,3	3,7	100,0	

Kemijoki Oy
Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2017

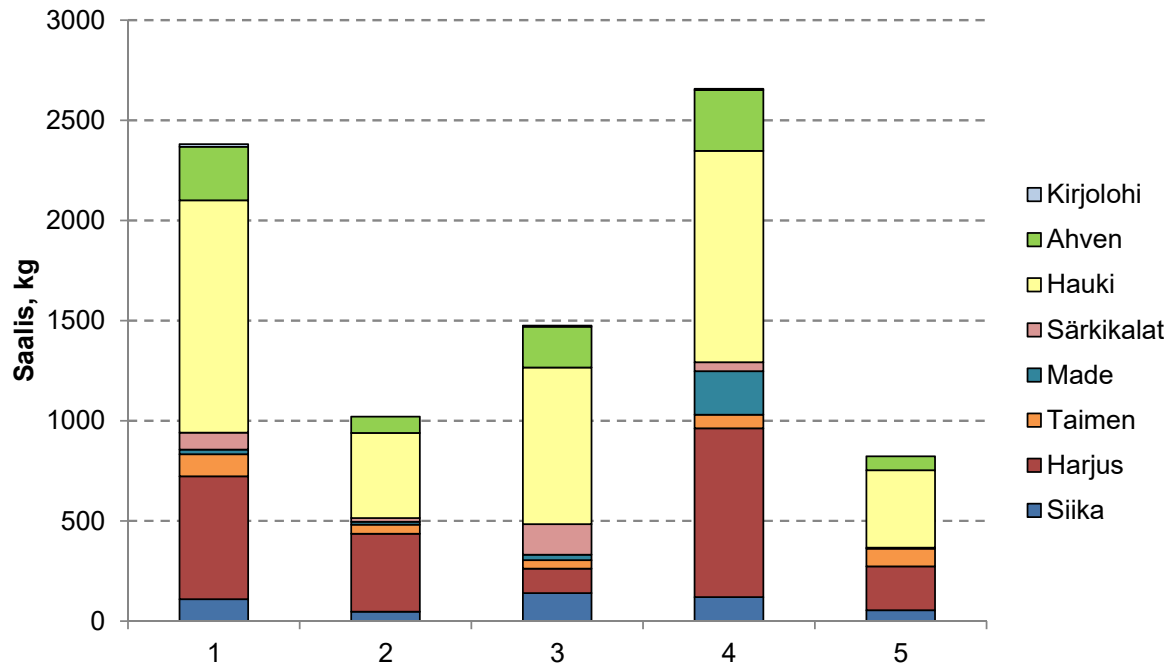

Kuva 3-4. Eri pyyntimuodoilla saadut kokonaissaaliit kalalajeittain Ounasjoen pääuomassa vuonna 2017.

Saaliin jakautumista osa-alueittain arvioitiin samalla tavoin kuin edellä pyynnin osa-alueittaista määrää. Eniten saalista saatiin osa-alueelta D, josta saatiin vajaa kolmannes kokonaissaaliista. (taulukko 3-5 ja kuva 3-5). Seuraavaksi eniten saalista saatiin Ounasjoen alaosilta osa-alueelta A (28 %). Vähiten saalista saatiin ylimmältä osa-alueelta E, jonka saalis oli vajaa reilut 800 kiloa.

Taulukko 3-5. Ounasjoen pääuomasta vuonna 2012 saadun saaliin (kg) jakautuminen osa-alueittain ja kalalajeittain.

Osa-alue	Siika	Harjus	Taimen	Hauki	Made	Ahven	Kirjol.	Särkik.	Yht (kg)
A	109	612	112	1160	22	268	14	85	2381
B	47	389	45	424	14	81	0	20	1010
C	140	121	43	783	27	204	5	152	1492
D	119	843	68	1055	216	304	6	45	2652
E	54	218	90	386	0	70	0	4	820
Yht. (kg)	469	2184	357	3808	279	926	25	306	8356

Kuva 3-5. Ounasjoen pääuoman eri osa-alueilta pyydyt kokonaissaaliit kalalajeittain vuonna 2017.

Ounasjoen pääuoman pinta-ala on tiedustelualueella vajaat 4 100 hehtaaria (**Kännö ym. 1986**). **Taulukossa 3-6** on esitetty eri kalalajien hehtaarisaalet Ounasjoen pääuomassa. Hehtaarisaalet oli 2,0 kg. Hauen hehtaarisaalet oli 0,9 kg/ha ja harjuksen 0,5 kg/ha.

Taulukko 3-6. Ounasjoen pääuomasta vuonna 2017 saatu hehtaarisaalet (kg/ha) kalalajeittain.

Siika	Harjus	Taimen	Hauki	Made	Ahven	Kirjolohi	Särkikalat	Yhteensä (kg)
0,1	0,5	0,1	0,9	0,1	0,2	0,0	0,1	2,0

Taulukossa 3-7 on esitetty eri pyydyksillä saatu yksikkösaaliit kalalajeittain koko Ounasjoen pääuoman keskiarvoina. Yksikkösaaliilla tarkoitetaan keskimääräistä saalista yhden pyydyksen yhtä kokemiskertaa - vapapyydyksillä kalassakäyntikertaa - kohti. Avovesikauden verkoilla kalastettaessa saatiin saalista keskimäärin 509 g yhden verkon yhtä kokemiskertaa kohti. Tuosta saaliista hauen osuus oli noin 60 % (304 g). Toiseksi yleisimmän verkkosaaliislajin siian yksikkösaaliit verkkokalastuksessa oli 71 g. Vapakalastusvälineillä kalastettaessa eniten käyntikertaa kohti saatiin saalista vetokalastamalla, jolloin haukea tuli noin 500 g ja harjusta 367 g. Harjusta saatiin kalassakäyntikertaa kohti eniten perhokalastamalla (450 g) ja taimenta vetokalastamalla (65 g).

Taulukko 3-7. Eri pyydyksillä saatu yksikkösaalis (g/koenta- tai käyntikerta) kalalajeittain Ounasjoen pääuomassa vuonna 2017

PYYDYKS	Siika	Harjus	Taimen	Hauki	Made	Ahven	Kirjo- lohi	Särki- kalat	Yhteensä (g)
Talviverkot	55	18	0	1115	128	73	0	55	1444
Verkot	71	19	13	304	3	55	2	43	509
Katiska	0	0	0	230	0	275	0	17	527
Koukut	0	1	6	19	69	0	0	0	96
Vetokalastus	35	367	65	499	0	25	6	6	1001
Perhokalastus	30	450	38	94	0	12	0	1	625
Heittokalastus	0	287	52	483	0	40	4	3	868
Onkiminen	0	360	0	82	0	188	0	87	717
Pilkki	60	211	16	65	13	191	0	48	606

3.3 Ounasjoen sivuvesistöt

Tiedustelukaavakkeessa kysyttiin myös Ounasjärven ja sivujokien saalista, vapakalastuksen sekä verkko- ym. seisovien pyydyksien pyyntipäiviä. Vastauksia saatiin kaikkiaan 107 henkilöltä. Kalastajamäärät, saalis- ja pyyntipäivätiedot laajennettiin vastaavasti kuten Ounasjoen pääuoman osalta.

Ounasjärvellä kalastaneiden määräksi saatiin yhteensä 61 luvan lunastanutta henkilöä ja heille kertyi 181 pyyntipäivää vapakalastusvälineillä. Verkko-, katiska ja koukkukalastamiseen he käyttivät yhteensä 149 päivää. Kokonaissaalis oli 367 kiloa, josta hauen osuus oli 41 %, ahvenen 17 %, siian 16 %, harjuksen 7 % ja taimenen 2 % (**taulukko 3-8**).

Taulukko 3-8. Ounasjärven kalastajamäärät, kalastuspäivät ja kalansaalis vuonna 2017.

	Vapakalastus		Verkko ym.		Saalis, kg								Kalastajien lkm. Laaj. N
	n	päivät	n	päivät	siika	taimen	harjus	hauki	made	ahven	särkikalat	Yhteensä	
Ounasjärvi	27	181	5	149	60	9	24	152	26	62	34	367	61
Osuus %					16,3	2,3	6,7	41,5	7,1	16,8	9,2	100,0	

Kemijoki Oy
 Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2017

Vastaajat ilmoittivat käyneensä 27 sivujoessa kalastamassa ja eniten saalista saatiin Käkälöjoesta, 321 kg. Sivujokien saaliit ovat aliarvioituneet Meltausjoen ja Kapsajoen osalta, koska joet kuuluvat Metsähallituksen virkistyskalastuskohteisiin, joiden lupamyyntiä tiedustelu ei kattanut. Lisäksi Loukisen saalis on aliarvioitunut, koska tiedustelussa ei ollut mukana Kiistalan osakaskunnan luvanmyyntitietoja. Sivujokien saaliista 36 % oli haukea, 27 % harjusta, 14 % siikaa ja 11 % ahventa. Jokien saaliit tarkemmin on esitetty **taulukossa 3-9**.

Taulukko 3-9. Sivujokien kalastajamäärät, kalastuspäivät ja kalansaalis vuonna 2017.

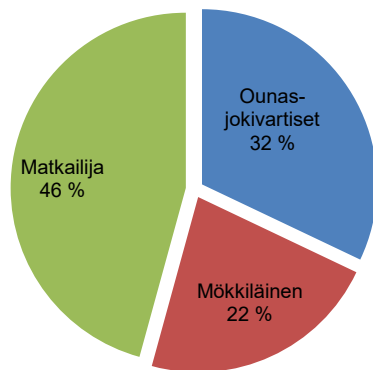
	Vapakalastus		Verkko ym.		Saalis, kg							Kalastajien lkm, laaj.	
	N	Päivät	N	Päivät	Siika	Taimen	Harjus	Hauki	Made	Ahven	Särkikalat		Yht. (kg)
Aakenusjoki	6	60	1	3	7	8	48	51	-	5	-	119	15
Aiteenjoki	2	35	1	10	-	15	10	5	-	-	-	29	5
Iittämänjoki	-	-	1	7	15	-	-	49	-	25	-	88	2
Kapsajoki	14	75	2	30	-	43	86	21	-	5	-	155	34
Kuiva Tepasto	5	15	2	3	-	-	40	54	-	27	-	121	15
Kuortanojoki	1	3	-	-	-	-	40	-	-	-	-	98	2
Kuusajoki	3	3	2	11	74	-	43	17	2	27	-	163	12
Käkälöjoki	9	49	7	36	65	23	46	151	-	24	12	321	32
Lainiojoki	2	2	-	-	-	-	1	20	-	-	-	21	5
Laisentijoki	1	1	-	-	-	-	-	10	-	-	-	10	2
Levijoki	6	14	-	-	-	-	29	20	-	11	-	60	15
Lismajoki	2	10	-	-	2	5	5	7	-	12	12	44	5
Loukinen	5	10	1	2	9	-	16	33	-	2	-	60	15
Luonuanjoki	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	2
Marrasjoki	4	13	1	1	2	-	10	17	-	9	2	40	10
Meltausjoki	2	2	-	-	-	7	3	-	-	-	-	11	5
Myllyjoki	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	2
Norvajoki	1	10	-	-	-	-	2	49	-	7	49	108	2
Näkkäläjoki	6	7	1	2	-	10	20	5	-	-	-	35	17
Pallasjoki	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	2
Pöyrisjoki	1	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	2
Sinettäjoki	1	5	1	5	5	-	15	37	-	25	12	93	2
Taapajoki	1	2	-	-	-	-	7	5	-	-	-	12	2
Vaikkojohka	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	2
Venejoki	1	5	-	-	-	-	10	-	-	-	-	10	2
Vuontisjoki	3	5	-	-	-	5	4	2	-	-	-	11	7
Ylijoki*	1	1	2	15	51	-	-	39	5	2	-	98	5
Ylijoki**	2	5	-	-	-	-	-	17	-	-	-	17	5
Yhteensä	83	337	22	125	230	116	453	594	7	180	89	1669	230
Osuus, %					14	7	27	36	0,4	11	5	100	

*Ylijoki Enontekiöllä, **Ylijoki Kittilässä

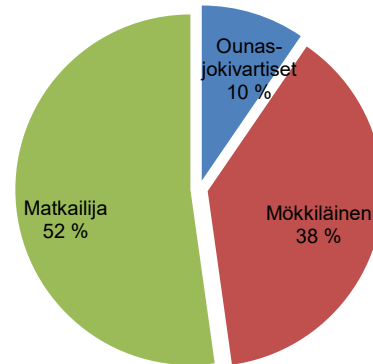
3.4 Vastaajien taustatietoa

Lomakkeessa tiedusteltiin vastaajien taustatietoina paikallisuutta, syytä Ounasjoella käyntiin ja ikäryhmää. **Kuvassa 3-6** on lupatyypeittäin esitetty vastaajien jakautuminen paikallisiin "Ounasjokivartisiin", mökkiläisiin sekä matkailijoihin. Matkailijoihin kuuluvat myös muut lähialueen kalastajat (esim. rovaniemiläiset), jotka eivät asu Ounasjoen varrella ja eikä heillä ole mökkiä siellä. Osakaskunnan luvan lunastaneista vajaa puolet oli matkailijoita ja yhtenäisluvan lunastaneista matkailijoiden määrä oli vastaavasti hieman yli puolet.

Osakaskunnan luvan lunastaneet

Yhtenäisluvan lunastaneet

Kuva 3-6. Vastaajien jakautuminen paikallisiin, mökkiläisiin ja matkailijoihin.

Niiltä vastanneilta, jotka eivät asuneet vakituisesti Ounasjokivarressa, kysyttiin lisäksi kalastuksen tärkeyttä Ounasjoella käynnin syynä. Molemmista lupajoukoista noin 80 % asui muualla kuin Lapissa ja noin 40 %:lle kalastus Ounasjoen vesistössä oli tärkein syy Ounasjokivarressa käyntiin. (**Taulukko 3-10**)

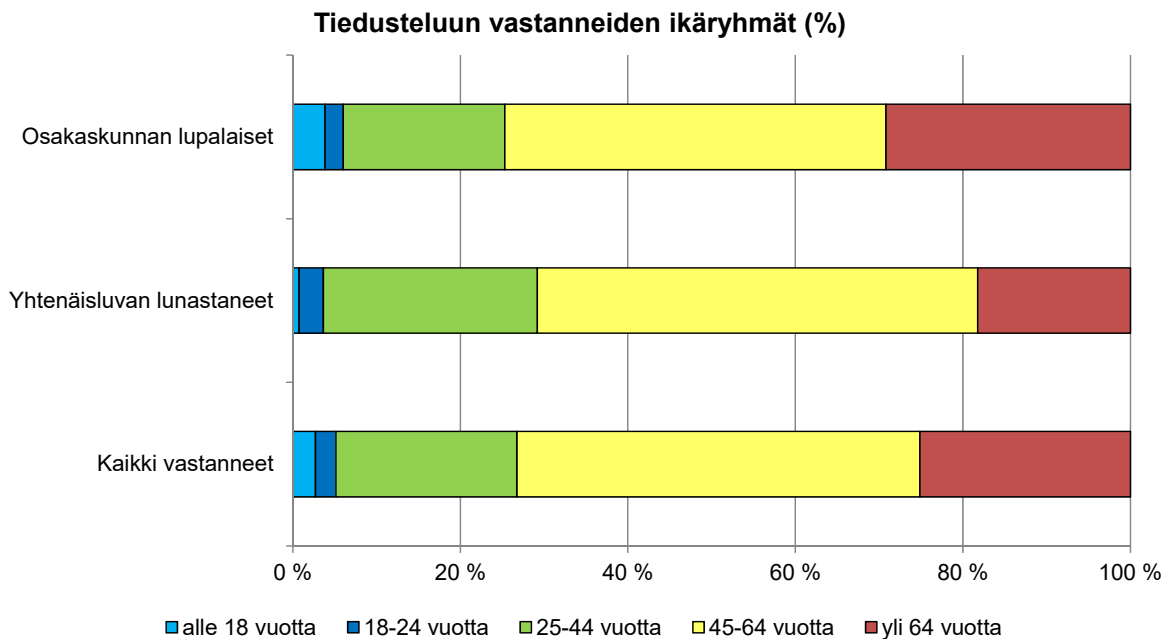
Taulukko 3-10. Kalastuksen merkitys Ounasjoella käyntiin ei-paikallisten mökkiläisten sekä matkailijoiden keskuudessa lupatyypeittäin.

	Asun Lapin	En asu Lapin	N	Muu kuin	Kalastus, %	N
	länissä, %	länissä, %		kalastus, %		
Osakaskunnan lupalaiset	21	79	145	63	37	142
Yhtenäisluvan lunastaneet	17	83	94	60	40	107
Kaikki vastanneet	20	80	239	61	39	249

Tiedustelussa kysyttiin myös vastaajien ikäryhmää. Osakaskunnan luvan lunastaneista 74 % oli iältään vähintään 45 vuotta tai sitä vanhempia ja yhteisluvan lunastaneissa heidän osuutensa oli samaa luokkaa (71 %) Nuorempien kalastajien osuudet olivat hyvin alhaisia, sillä kaikista vastanneista alle 25-vuotiaiden osuus oli ainoastaan 5 %. Ikäryhmittäiset jakaumat on esitetty tarkemmin **taulukossa 3-11** ja **kuvassa 3-7**.

Taulukko 3-11. Tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien jakauma (%).

	alle 18 vuotta	18-24 vuotta	25-44 vuotta	45-64 vuotta	yli 64 vuotta	N
Osakaskunnan lupalaiset	4	2	19	45	29	233
Yhtenäisluvan lunastaneet	1	3	26	53	18	137
Kaikki vastanneet	3	2	22	48	25	370

Kuva 3-7. Tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien jakauma.

Taulukossa 3-12. esitetään tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien jakaantuminen asuinseudun mukaan. Iäkkäiden vastaajien osuus oli selvästi suurempi paikallisten Ounasjokivarren asukkaiden keskuudessa. Luvan lunastaneista Ounasjokivartisista 42 % oli yli 64 vuotta. Matkailijoiden keskuudessa yli 64 vuotiaiden osuus oli vain 16 %.

Taulukko 3-12. Tiedusteluun vastanneiden ikäryhmien osuudet (%) asuinseudun mukaan.

	alle 18 vuotta	18-24 vuotta	25-44 vuotta	45-64 vuotta	yli 64 vuotta	N
Jokivartiset	0	1	10	47	42	86
Mökkiläiset	2	1	23	48	26	103
Matkailijat	5	4	26	49	16	174

Vastaanottajilta kysyttiin myös Ounasjoella esiintyvien kalalajien kantojen kehitystä viimeisen viiden vuoden aikajaksolla. Koska vastaajajoukosta suurin osa oli ulkopaikkakuntalaisia ja mökkiläisiä niin valtaosa mielipiteistä vastattiin kohtaan ”en osaa sanoa”. Muiden mielipiteiden moodiluokkien perusteella haukikanta on vastaajien mielestä selvimmin lisääntynyt ja taimen sekä siika selvimmin vähentynyt. Harjuksenkin osalta kannan vähentymiseen viittaavia vastauksia tuli selvästi enemmän kuin lisääntymiseen viittaavia. **(Taulukko 3-13)**

Taulukko 3-13. Vastanneiden arviot kalakantojen kehityssuunnasta Ounasjoella 5 vuoden aikajaksolla.

	lisääntynyt selvästi	lisääntynyt hieman	ei muutoksia	vähentynyt hieman	vähentynyt selvästi	en osaa sanoa
Harjus	4	9	16	14	15	43
Taimen	1	4	9	13	23	50
Siika	2	4	9	5	11	70
Hauki	23	16	9	3	1	48
Made	0	1	9	5	7	78
Ahven	2	10	14	3	1	69
Särkikalat	5	4	14	3	0	74

3.5 Vapaat kommentit

Tiedustelulomakkeessa pyydettiin kalastajilta myös vapaamuotoisia kommentteja kalastukseen ja kalaston hoitoon liittyvistä asioista. Kommentit esitetään tarkemmin **liitteessä 2**. Tiedusteluun vastanneista 118:llä eli noin 26 %:lla oli ylipäätään jotakin kommentoitavaa. Kalakantoihin liittyvissä kommentteissa tyypillisimmin viitattiin harjusten ja taimenten pieneen kokoon tai niiden heikentyneisiin kantoihin (22 kpl). Monissa kommentteissa viitattiin myös lisääntyneisiin ja vahvoihin haukikantoihin (12 kpl). Valvontaan liittyvissä kommentteissa (8 kpl) kalastuksen valvontaa toivottiin lisättävän ja se pitäisi kohdistaa alamittaispyyntiin ja luvattomiin kalastustapoihin. Yhtenäislupien ostaminen oli mm. koettu helpoksi. Muutamia yleisluontoisia kommentteja esitettiin kalastuslupa-alueiden pienuudesta viittaamalla mm. Pohjois-Ruotsin kalastuslupa-

Istutuksien osalta toivottiin tyypillisimmin harjuksen ja taimenen istutuksia. Taimenen osalta kommentoitiin myös taimenistutusten korvaamisella harjusistutuksin.

Rakenteellisina parannusehdotuksina kommentoitiin mm. lohien saamista takaisin Ounasjokeen ja kalatierakenteita. Jokikunnostukseen liittyvissä kommentteissa monissa viitattiin mm. harjuskantojen heikkenemiseen koskien entisöinnin jälkeen.

4. TULOSTEN TARKASTELU

4.1 Tiedustelun toteutus ja kalastaneiden määrä

Edellinen Ounasjoen pääuoman ja sivujoet kattava kalastustiedustelu tehtiin vuoden 2012 kalastuksesta (**Autti 2014**). Muita 2000-luvulla vastaavalta Ounasjoen alueelta toteutettuja kalastus selvityksiä on tehty vuosien 2007 (**Autti & Huttula 2008**) ja 2001 kalastuksesta (**Huttula & Autti 2004**).

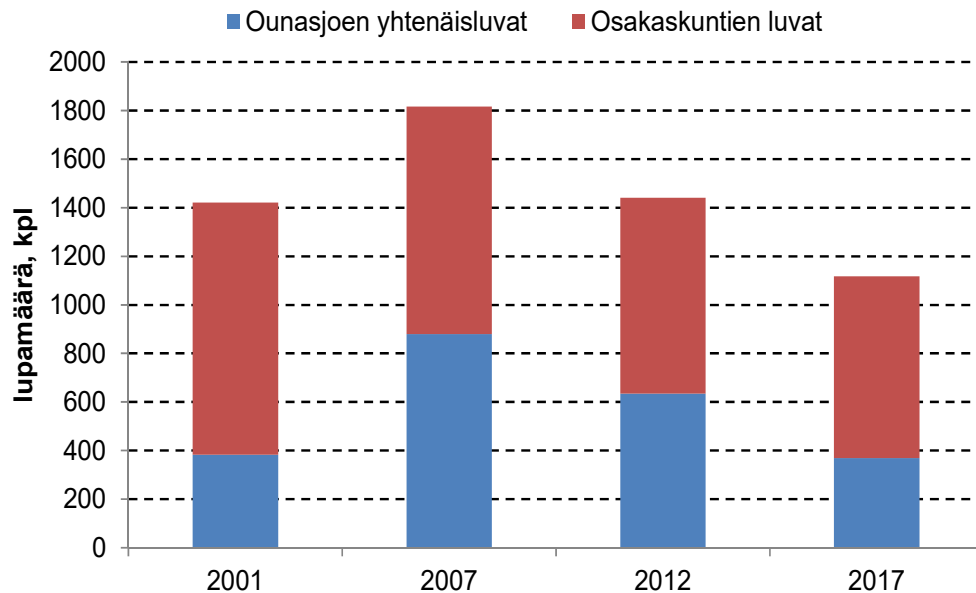
Kolmen kyselykierroksen jälkeen tiedustelun vastausprosentiksi muodostui 58 %, mitä voidaan pitää kyselytutkimukselle hieman alhaisena. Kyselytutkimuksissa hyvänä tasona voidaan pitää 70-80 % vastausprosenttia (**Böhling & Rahikainen 1999**). Tiedustelun tavoittama talouksien määrä kaikista luvanostaneiden talouksien määrästä jäi 41 %:iin, mihin osaltaan vaikutti myös kalastusosakaskuntien ja yhtenäislupien lupavihkojen vieläkin osin puutteelliset osoitetiedot.

Osakaskuntien/lupajoukkojen vastausprosentteissa oli suurta vaihtelua. Suurilla lupajoukoilla kuten Ounasjoen yhtenäisluvan, Sirkka-Könkään sekä Hetan kalastusosakaskunnan luvan lunastaneilla vastausprosentti jäi alhaiseksi (51-56 %), mikä selittää myös koko tiedustelun alhaisen vastausprosentin. Yhtenäisluvan lunastaneista valtaosa on pääsääntöisesti vähän kalastaneita ulkopaikkakuntalaisia, joilla tiedusteluun vastaaminen on tyypillisesti vähäisempää kuin paikallisilla osakaskunnan luvan hankkineilla talouksilla. Myös Sirkka-Könkään luvan lunastaneissa kaksikolmannelta ja Hetan kalastusosakaskunnan luvan lunastaneista 79 % oli ulkopaikkakuntalaisia, mikä selittää heikon palautusprosentin.

Vastaamattomien kalastuksen määrä ja kalansaalis arvioidaan vastanneiden kalastuksen ja saalismäärien perusteella, joten alhaiseksi jäänyt vastausprosentti heikentää kalastuksen määrän ja saalismäärien laskennan luotettavuutta. Vastaamattomien pyynnin tunnusluvut ja saalismäärät arvioidaan laajennuskertoimen avulla. Pieni vastausprosentti suurentaa laajennuskerrointa, mistä johtuen mm. yksittäisten kalastajien ilmoittamat suuret saalismäärät voivat aiheuttaa pyynti- ja saalismäärien yliarviointia.

2000-luvulla toteutettujen kalastustiedustelujen perusteella yhtenäisluvan ja osakaskuntien kalastuslupia ostaneiden henkilöiden määrää on havainnollistettu **kuvassa 4-1**. Vuonna 2017 kalastusluvan ostaneiden määrä oli tavanomaista vähäisempi, johtuen lähinnä pienemmästä yhtenäisluvan ostaneiden määrästä. Määrät ovat lähinnä suuntaa antavia sillä viime vuosina monet jokivarren pienistä osakaskunnista ovat lopettaneet vähentyneen kalastuksen ja yhteyshenkilöiden ikääntymisen vuoksi varsinaisen oman kalastusluvan myynnin ja siirtyneet myymään pelkkää yhtenäislupaa. Tämän seikan takia mm. useita pieniä osakaskuntia ei saatu mukaan tiedustelun otantaan ja määrää oli vähäisempi kuin v. 2012 (16 kpl → 11 kpl).

Ounasjoen yhtenäislupien myynti väheni liki kolmellasadalla luvalla viiden vuoden takaiseen määrään nähden (n. 650 kpl → n. 370 kpl). Syitä vähentyneeseen lupamyyntiin voi olla useita. Ounasjoen yhtenäislupaa on myyty jo vuosikausia ja voi olla, että lupamyynnin huippu ohitettiin muutamia vuosia sitten. Yksi yhtenäislupien myyntiin usein vaikuttava tekijä on kesäkauden sääolot. Vuoden 2017 kesällä heinäkuun sademäärä oli Kittilässä liki kaksinkertainen pitkänaajan keskiarvoon nähden ja elokuukin oli vielä tavanomaista sateisempi. Sateiden ja tulvaisen joen vaikutus kalastuslupamääriin lienee merkittävä.

Kuva 4-1. Osakaskuntien kalastuslupan ja yhtenäislupan lunastaneiden henkilöiden määrä v. 2001-2017

Ounasjoen yhtenäislupien myynnissä voi havaita internetin kautta myytyjen lupien suosion kasvaneen huomattavasti (16 % → 47 %). Lupavihkoissa myytyjen lupien osuus sitä vastoin väheni selvästi (68 % → 39 %). Kännykällä ostettujen lupien (ns. mobiililuvat) osuus pieneni vain hieman (16 % → 13 %).

Kalastusta harjoittaneiden luvanlunastaneiden henkilöiden laskennallinen kokonaismäärä oli Ounasjoen pääuomalla noin 800 kalastajaa. Pääuomaan laskevissa sivujoissa reilut 190 kalastajaa ja Ounasjärvessä oli kalastanut reilut 60 kalastajaa.

Ounasjoen pääuomalla kalastaneiden määrä oli pienentynyt vuoteen 2012 nähden lähes kahdellasadalla kalastaneella (990 henk.→800 henk.). Vuonna 2007 kalastaneiden määrä oli 1364 kalastajaa ja vuonna 2001 noin 1110 kalastajaa.

4.2 Pyynninmäärä ja saalis

Koko tiedustelualueen yhteenlaskettu kalastuspäivien lukumäärä oli noin 6049 ja taloutta kohden vuoden aikana kertyi keskimäärin 7,6 kalastuspäivää. Keskivertokalastajan kalastuspäivien määrä on koko 2000-luvun pysytellyt jokseenkin ennallaan ja noin 8-9 kalastuspäivän tuntumassa. 2000-luvun alussa osakaskunnan luvan lunastaneille kertyi keskimäärin hieman reilut 8 kalastuspäivää ja yhtenäislupan lunastaneille keskimäärin 2,5 päivää. Vuonna 2007 luvan lunastanutta kalastajaa kohden käytiin kalassa keskimäärin 9 päivänä ja vuonna 2012 vastaavasti 8 päivänä.

Ounasjoen pääuomassa suosituimmat pyyntimuodot olivat v. 2017 edelleen heittokalastus ja perhokalastus. Molempien kalastusmuotojen osuudet kalastusta harjoittaneiden määrästä olivat pysyneet jokseenkin ennallaan (heittokalastus 68 %→65 %, perhokalastus 34 %→31 %). Vetokalastus oli edelleen kolmanneksi yleisin kalastusmuoto ja sitä harjoittaneiden osuus oli pysynyt lähes ennallaan (14 %→15 %). Myös verkkokalastusta harjoittaneiden määrä pysyi edelleen ennallaan (12 %→13 %).

Heittokalastuksen keskimääräinen kalassakäyntikertojen määrä oli edelleen noin 5 käyntikertaa. Perhokalastuksessa (8 krt→5 krt) ja vetokalastuksessa (10 krt→8 krt) käyntikertojen määrä hieman

väheni. Avovesikauden verkkokalastusta harjoittaneilla keskimääräinen pyyntiponnistus laski (81 kokukrt→48 kokukrt) pyyntikertojen ja verkkomäärän vähennyttä. Talviverkkokalastusta harjoitti enää vain muutama kalastaja.

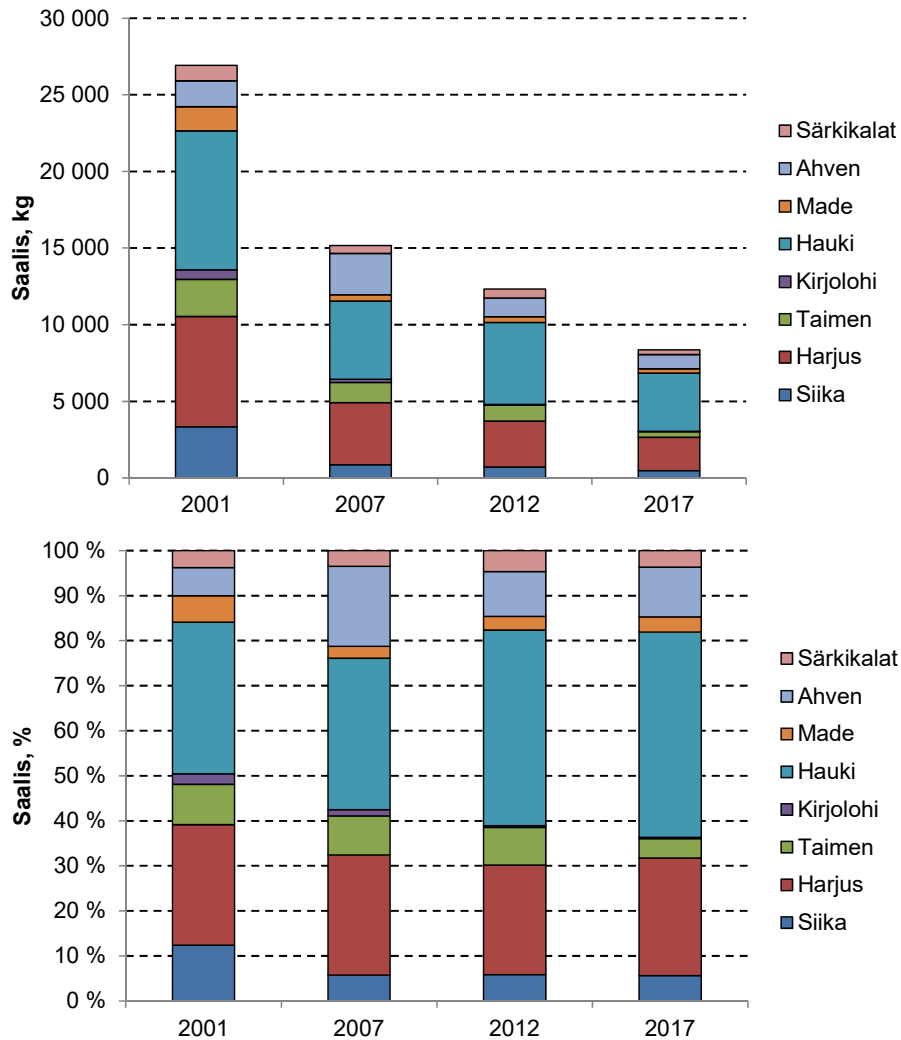
Kokonaispyyntiponnistuksia tarkasteltaessa ne olivat vähäisemmän kalastajamäärän mukaisesti huomattavastikin pienempiä verrattuna v. 2012 määriin. Verkkokalastuksen koentakertojen kokonaismäärä oli 4 636 kokukertaa, mikä on lähes puolet vähäisempi määrä kuin v. 2012 (9000 kokuk.). Kaikki vapapyyntimuodot huomioiden niiden pyyntiponnistus (käyntikertojen lukumäärä) oli nyt reilut 5 893 kalassakäyntikertaa kun vuonna 2012 vastaava määrä oli reilut 8 400 kalassakäyntikertaa.

Heitto- ja perhokalastus painottuivat vuodesta 2012 poiketen nyt hieman enemmän Ounasjoen alaosille kuin Kittilän kunnan pohjoisosiin. Verkkokalastus painottui nyt Kittilän kunnan eteläosille.

Ounasjoen pääuoman kokonaissaalis oli noin 8,4 tn, mikä on lähes 4 tn pienempi kuin v. 2012. Kokonaissaaliin pieneneminen edelliseen selvitykseen nähden johtuu lähinnä kalastajien määrän vähentymisestä ja osaksi myös heikommista saaliista. Kalastajien keskisaalis oli nyt noin 10,5 kg ja pieneni noin parilla kilolla v. 2012 verrattuna.

Kuvassa 4-2 on esitetty 2000-luvulla kalastustiedusteluiden perusteella arvioitu kokonaissaalis (kg) sekä saalislajien prosenttiosuudet kokonaissaaliissa. Vuonna 2007 pääuoman arvioitu kokonaissaalis oli noin 15 tn ja v. 2001 vielä 27 tn. 1980 -luvulla kokonaissaaliit vaihtelivat vuositasolla noin 40-70 tn paikkeilla (**Kännö ym. 1986**). Merkittävä saalismäärien lasku on selittynyt lähinnä kalastajamäärän ja kotitarvekalastuksen vähenemisellä sekä kalastuksen rakenteen muuttumisella vapakalastuksen suuntaan verkkopyynnin vähetessä. Viimeiset 10 vuotta verkkokalastusta harjoittaneiden osuus on pysytellyt noin 11-12 % paikkeilla ja heittokalastusta harjoittaneiden määrä noin 65-68 % paikkeilla.

Kalalajien saalisosuuksia tarkasteltaessa voidaan havaita hauen olleen yleisin saalislaji koko 2000-luvun ja saalisosuus on kasvanut reilusta kolmanneksesta lähes puoleen. Harjus on ollut toiseksi yleisin saalislaji ja saalisosuus on pysytellyt neljänneksen molemmin puolin. Siian saalisosuus on ollut viimeiset 10 vuotta noin 6 % paikkeilla. Taimenen saalisosuus oli nyt pienimmillään (4 %).

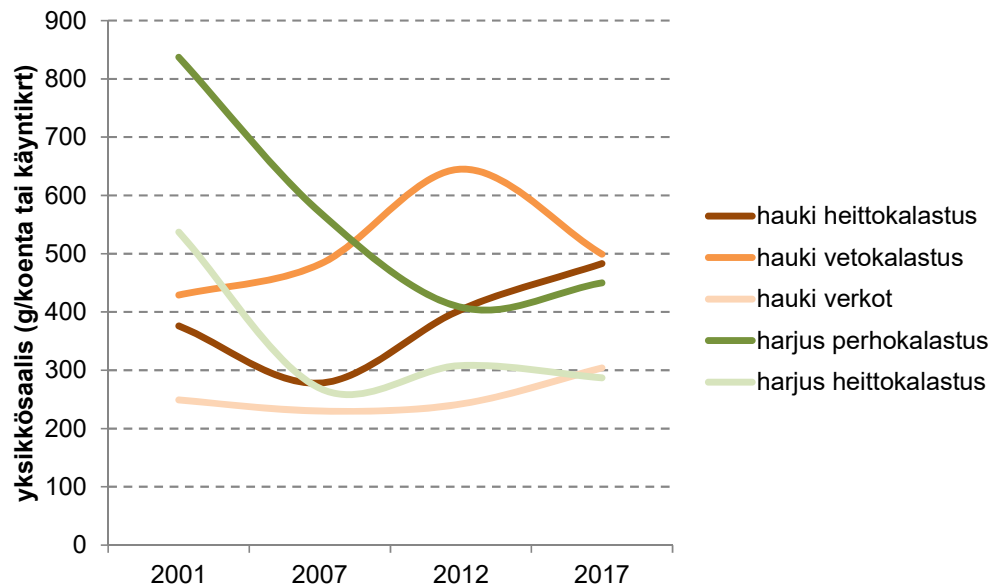

Kuva 4-2. Ounasjoen pääuoman kokonaissaalis (kg ja %) vuosina 2001-2017 kalastustiedustelujen perusteella.

Vuoden 2017 kokonaissaaliista pyydettiin verkoilla vajaa kolmannes ja viehekalastusvälineillä 56 %. Vuoteen 2012 verrattuna verkkojen saalisosuus hieman pieneni (35 %→30 %) ja vapapyynnin saalisosuus vastaavasti hieman kasvoi (53 %→56 %). Katiskapyynnin saalisosuus oli 7 % ja se pieneni parilla prosentilla.

Yksikkösaalistarkastelun perusteella (**kuva 4-3**) harjuksen heittokalastuksen yksikkösaalis (g/kalassakäyntikerta) on pysytellyt v. 2007 lähtien noin 300 g tuntumassa ja perhokalastuksen yksikkösaalis on viimeiset 10 v. vaihdellut 400-570 gramman välillä. 2000-luvun alkupuolella harjuksen yksikkösaalis oli huomattavasti parempi ja selittynee osaltaan paikallisten talouksien aktiivisemmalla harjuksen pyynnillä eikä välttämättä paremmalla harjuskannalla.

Hauen osalta heittokalastuksen yksikkösaalin voi havaita vuoden 2007 jälkeen kasvaneen parillasadalla grammalla. Vetokalastuksessa saalishuippu oli vuonna 2012 (645 g), minkä jälkeen yksikkösaalis laski n. 500 gramman paikkeille. Hauen verkkokalastuksessa yksikkösaalis on kasvanut vain reilut 70 grammaa eli varsin vähän.

Kuva 4-3. Hauen ja harjuksen yksikkösaaliit (g/koenta- tai käyntikerta) v. 2001-2017

Ounasjoen pääuoman hehtaarisaaalis oli vuonna 2017 keskimäärin 2,0 kg. Hehtaarisaaalis on vuodesta 2001 vähentynyt noin 4,6 kg (6,6 kg→3,7 kg→3,0 kg→2,0 kg).

LIITTEET

Liite 1. Kalastustiedustelun saalislomake

Liite 2. Vapaamuotoiset kommentit

VIITTEET

Autti, J. 2014. Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2012. Tutkimusraportti 19. Kemijoki Oy, Rovaniemi.

Böhling, P., Rahikainen, M. 1999. Kalataloustarkkailu. Periaatteet ja menetelmät. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki.

Huttula, E., Autti, J. 2004. Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2001. Tutkimusraportti nro 7. Kemijoki Oy, Rovaniemi.

Huttula, E., Autti, J. 2008. Selvitys kalastuksesta Ounasjoella vuonna 2007. Tutkimusraportti nro 11. Kemijoki Oy, Rovaniemi.

Kännö, S., Pruuki, V., Anttinen, P., Ahvonen, A. ja Harju, I. 1986: Ounasjoen kalataloudellinen käyttö- ja hoitosuunnitelma. Vesihallituksen tiedotuksia 274.

KALASTUS OUNASJOELLA ja siihen laskevissa sivujoissa sekä Ounasjärvellä VUONNA 2017

1. Kalastus vuonna 2017 (rastittakaa kalastusalueet ja arvioikaa kalastuspäivien lukumäärä). Katsokaa alue mukana olevasta kartasta!

En kalastanut Ounasjoella vuonna 2017. Jos kalastit Ounasjärvellä tai sivujoissa, niin merkitse kääntöpuolen taulukkoon niiden tiedot!

Kalastin Ounasjoella välillä Luonuusaari – Kittilän kunnanraja (alue A) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Kittilän kunnanraja – Kuusajokisuu (alue B) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Kuusajokisuu – Hossansalmi (alue C) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Hossansalmi – Enontekiön kunnanraja (alue D) noin _____ päivänä

Kalastin Ounasjoella välillä Enontekiön kunnanraja – Ounasjärven luusua (alue E) noin _____ päivänä

2. Kalastusluvallani kalasti lisäksi _____ lasta (alle 18 vuotiaat) ja _____ muuta henkilöä.

3. Saalis Ounasjoen pääuomassa vuonna 2017: (Jos samalla luvalla on kalastanut useampia henkilöitä, merkitkää kaikkien yhteenlasketut pyynti- ja saalistiedot!)

Kalastettiin, mutta ei saatu saalista alueelta (rasti ruutuun) (merkitkää pyyntitiedot, vaikka ette olisi saanut saalista!)

OUNASJOKI	pyynnissä keskimäärin kpl	koku- kertoja kpl/vuosi	siika (kg)	harjus (kg)	taimen (kg)	hauki (kg)	made (kg)	ahven (kg)	lohi (kg)	kirjo- lohi (kg)	särki- kalat (kg)	muut? (kg)
talviverkot												
verkot												
katsika												
koukut												
muut												
		käynti- kertoja kpl/vuosi	siika (kg)	harjus (kg)	taimen (kg)	hauki (kg)	made (kg)	ahven (kg)	lohi (kg)	kirjo- lohi (kg)	särki- kalat (kg)	muut? (kg)
*vetokalastus												
*perhokalastus												
heittokalastus												
onkiminen												
piikki												
** suurimman saamani kalan paino												

*vetokalastus sisältää myös perhojen vetämisen veneellä, perhokalastus = kalastus perhovavalla

**merkitkää kunkin kalalajin osalta suurimman vuonna 2017 saamanne kalan paino

4. Merkitse kalastuspäivien ja taimenten lukumäärä sekä taimenten kilomääräinen saalis kuukausittain:

Ounasjoki	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu
Kalastuspäivien lkm												
Taimensaalis, lkm												
Taimensaalis, kg												

5. Kalastus Ounasjoen pääuomaan laskevissa sivujoissa ja Ounasjärvellä:

En kalastanut sivujoilla tai Ounasjärvessä: (rastita)

Nimi (Merkitse kukin joki omalle rivilleen)	vapakalastus-, pilkintä- ja ongintapäiviä	verkko-, katiska ja koukku- kalastuspäiviä	siika (kg)	taimen (kg)	harjus (kg)	hauki (kg)	made (kg)	ahven (kg)	särkikalat (kg)	muut? (kg)
Ounasjärvi										

6. Miten seuraavien Ounasjoella esiintyvien kalalajien kannat ovat mielestänne kehittyneet viimeisen 5 vuoden aikajaksolla? (rastita).

OUNASJOKI	lisääntynyt selvästi	lisääntynyt hieman	ei muutoksia	vähentynyt hieman	vähentynyt selvästi	en osaa sanoa
harjus						
taimen						
siika						
hauki						
made						
ahven						
särkikalat						
muu, mikä? _____						

7. Valitse seuraavista vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten sinua

- olen Ounasjokivarren asukas (*asuinpaikka Sinettä – Hetta*)
 en asu vakituisesti Ounasjokivarressa, mutta alueella on vakituinen tukikohta käyntieni ajaksi (*esim. mökki, sukulaisia*)
 en asu vakituisesti Ounasjokivarressa eikä minulla ole alueella vakituista tukikohtaa

8. Jos ette asu vakituisesti Ounasjokivarressa, valitkaa seuraavista paremmin käyntiänne alueella vuonna 2017 kuvaava vaihtoehto. (ohittakaa kysymys, jos olette Ounasjokivarren asukas)

- a) kävin Ounasjokivarressa etupäässä muun kuin kalastuksen johdosta
 kalastus Ounasjoen vesistössä oli tärkein syy käyntiini Ounasjokivarressa
- b) Asun Lapin läänissä
 Asun muualla Suomessa/ulkomailla

9. Ikäryhmäsi (rasti ruutuun)

- alle 18 vuotta
 18-24 vuotta
 25-44 vuotta
 45-64 vuotta
 yli 64 vuotta

10. Voit esittää lyhyesti oma näkemyksesi kalastuksesta ja kalastonhoidosta.

Kommentit, vastanneiden lukumäärä 118**lkm Kalastus, kalakannat, valvonta ja luvat**

- 7 Heikot saaliit
 4 Heikot saaliit tällä kertaa. Voi johtua säästä/vesitilanteesta/myöhäisestä keväästä ym
 4 Kalakannat ovat heikentyneet
 1 Kalakannat ovat entisellään
- 11 Harjukset tai/ja taimenet pieniä
 1 Ounasjoessa on aina ollut vain vähän taimenia, jotka ovat kaikki pieniä
 4 Kalakannat heikentyneet taimenen osalta
 6 Kalakannat heikentyneet harjuksen osalta
 2 Harjuskannat ovat parantuneet
 1 Harjusta tullut hyvin ruokakalaksikin asti
- 6 Haukea liikaa, tuntuu lisääntyvän (myös koskialueilla)
 1 Hauet rannalle, ei takaisin veteen
 1 Verkkokalastuksen vähennyttyä hauenkalastus vähentynyt
 2 Hauenkalastajia tarvittaisiin lisää
 1 Hauen suhteen saalistakuu
 1 Ounasjärnessä hyvät haukiapajat
 1 Mateiden koko pienentynyt
- 4 Kalastuksen valvontaa lisättävä (luvat ja alamittaisten kalastus)
 1 Viereiset kalastajat ottivat alamittaisetkin ylös
 1 Mato-onginta koskissa täytyisi saada loppumaan
 1 Kalakantoja tulisi hoitaa kuten hirvikantoja, eikä pyytää joka paikkaa tyhjäksi keinolla millä hyvänsä
 1 On kansallinen häpeä kuinka heikossa kunnon vaelluskalakannat ovat
- 8 Opastusta koskialueille voisi parantaa
 3 Kalastusalueen selkeämpi merkitseminen karttaan/maastoon/nettisivuille
 1 Koskille menevät tiet voisi merkitä(ei voi mennä ihmisten pihojen läpi)
 2 Rovaniemen puolella opasteet hyvät, Kittilässä ala-arvoiset
 1 Kalapaikat oli helppo löytää
- 1 Tiedon saaminen luvista ja paikoista haastavaa yläjuoksulla
 1 Luvan myyjäkään ei ollut varma onko lupa oikea
 3 Kalastusluvat saivat kattaa laajemman alueen. Vrt. Ruots
 2 Sivujokien lupa-asiat epäselviä
 1 Erilliset luvat useille eri joille tulevat kalliiksi
 1 Lupaviidakosta luovuttava, jotta saadaan ihmiset nauttimaan kalastuksen iloista
 3 Lupien ostaminen onnistui helposti
 1 Ruotsin puolella luvat edullisia
 1 Ounasjoen yhtenäislupa on loistava, mahdollistaa joustavan liikkumisen
 1 Luvan ostaminen onnistui hienosti Levillä, sekä lupa-alue selitettiin kattavasti
- 1 Marrasjoessa paljon haukea ja särkeä, myös saukkoja näky
 2 Kapsajoella vain alamittaisia harjuksia ja taimenia
 1 Norvajoki rehevöitynyt ja liettyynyt runsaasti. Arvokalat vähentyneet, särjet lisääntyneet
 1 Ounasjärven kalakannat heikossa tilassa. Arvokala vähentynyt, hauki ja särki lisääntyneet
 1 Kultakaivoksen suunnalta laskevien jokien kalasaaliit heikentyneet huomattavasti
- 1 Toivottavasti kalastuksesta ei tehdä liian vaikeaa, varsinkaan eläkeläisille
 2 Kalastusta ja kalastajia hämmästyttävän vähän

Istutukset

- 1 Siian istutusta voisi lisätä
 6 Harjukset istutusta voisi lisätä
 6 Taimenen istutusta voisi lisätä
 2 Kirjolohen istutusta voisi lisätä
 6 Taimenen istutus tulisi lopettaa ja tukea harjuskantaa enemmän
 3 Taimenen ja siian poikasten sijasta tulisi istuttaa pelkästään harjusta(taimen ja siika laskevat pois onnasjoesta)
 1 Kirjolohen sijasta tulisi istuttaa harjusta
 2 Lohta on turhaa istuttaa

- 1 Istutukset ovat hyviä
- 1 Ounasjoen sivujokiin voisi suorittaa taimenen poikasistutuksia
- 1 Kapsajokeen kannattaisi tehdä harjus- ja taimenistutuksia
- 1 Levin alue hyötyisi suuresti kalastusistutuksista. Saataisiin eloa hiljaisiin kesäkuukausiin kalastusturismilla

Rakenteelliset parannusehdotukset ja kommentit

- 6 Lohi saatava takaisin Ounasjokeen
- 3 Lohen voi unohtaa Ounasjoessa
- 1 Lohen pyyntiä merellä tulisi rajoittaa, ennen kalaportaiden rakentamista
- 1 Tulisi keskittyä paikallisen kalastuksen tukemiseen lohien miettimisen sijasta
- 1 Lohen nousu Ounasjokeen toisi maakuntiin kalastusturismia ja rahaa

- 1 Vesivoimat purettava
- 1 Ounasjoen voisi valjastaa kokonaan sähköntuotantoon, ei siitä muuhun ole
- 5 Kalatiet täytyy saada toimiviksi

- 1 Hauista voisi maksaa "tapporahan"
- 1 Harjuksen alamitan voisi laskea 25cm
- 1 Kalojen alamittoja voisi nostaa
- 1 Kalastuksenhoito pitäisi keskittää puhtasvetisemmille alueille
- 1 Voitaisiin ottaa käyttöön vuosittain vaihtuvat alueelliset rauhoitukset kantojen elpymiseksi

- 1 Lisää pysäköintipaikkoja matkailuautoille
- 1 Luvattomasta kalastuksesta rangaistava kovemmin

Joen kunnostukseen ja vedenlaatuun liittyvät kommentit

- 1 Ounasjoki on "haukiränni"
- 1 Kivien siirtely aiheutti harjuksen katoamisen
- 1 Taimenen elinolojen parantamiseen pitäisi keksiä ratkaisuja(soraikkoja ym
- 2 Uiton loputtua harjuskannat alkoivat pienentyä
- 3 Koskikunnostusten myötä harjuskannat alkoivat pienentyä
- 2 Koskikunnostusten myötä harjusten koko alkoi kasvaa
- 1 Marrasjoen harjuskannat eivät ole elpyneet entisöinnin jälkeer
- 1 Patokosken entisöinnin jälkeen arvokalakannat romahtivat
- 2 Koskialueiden entisöinti tuotti hauille lymypaikkoja koskeen(syövät arvokalojen poikaset
- 2 Harjus ja taimen ovat selkeästi kadonneet yläjuoksulta koskialueiden entisöintien jälkeer
- 1 Kalakannat heikkenivät Marraskoskella entisöinnin jälkeen tuntuvast

- 2 Levä lisääntynyt Ounasjoessa
- 1 Ounasjoki rehevöityy vauhdilla
- 1 Suo-ojitusten purkamisen ennalliseen luonnontilaan tärkeää vedenlaadun parantamiseksi
- 1 Veden laskiessa rannat ovat rapalietteessä
- 1 Ounasjoki on herkkä vedenkorkeuden muutoksille
- 2 Samea vesi
- 3 Joen vesi on muuttunut humuspitoisemmaksi
- 1 Heikko vedenlaatu

- 1 Kittilän kaivoksesta tulevat jätevedet pilaavat Ounasjoer
- 1 Ei kultakaivoksen purkuputkea Loukiseen
- 1 Leville ja Kittilään suuremmat jätevedenpuhdistamot

Muut

- 3 Sattui huonot säät
- 1 Jäi hinku palata Ounasjoelle
- 1 Kalastus on pieni osa ajankulua Lapinmatkailussa
- 1 Hauet ja särjet hyötykäyttöön!
- 1 Nuoret pitäisi opetta kalastamaan!
- 1 Koskella olo tuo mielihyvää, tuli saalista tai e
- 1 Perhokalastus on "tuurin kauppaa"
- 1 Myös sivujoet tarjoavat mukavia kalastushetkiä kalastusmatkailijalle
- 1 Hienot maisemat ja ympäristö

- 2 Könkäällä ei löydy parkkipaikkoja autoille
- 1 Havaitsin 2 sairasta lohta, joissa oli käden kokoisia läikkiä
- 1 Taimen on yliarvostettu saaliskala
- 1 Joen ympäristöt puskittuneet
- 1 Ounasjoella on paljon hienoja koskia kalastukseen
- 1 Ounasjoki on mielenkiintoinen kalastuskohde, johon kannattaa ehdottomasti panostaa
- 1 Ounasjoki on helposti tavoitettava kalastuskohde
- 1 Kaikki toimi hyvin!

Kommentit tiedusteluun liittyen

- 1 Olisi hyödyllisempää kysyä kalojen pituutta, painoa harvemmin tulee mietittyä
- 1 Olisi hyvä tarkentaa kysytäänkö tiedustelussa vain ruokakaloja vai myös takaisin päästettyjä